

prima instanță V. Bîrnaz
instanța de apel B. Bîrca
M. Moraru
M. Ciugureanu

dosarul nr.2ra-3930/13

Î N C H E I E R E

18 decembrie 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Valeriu Doagă
Judecătorii Iuliana Oprea, Ion Corolevschi

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de către Agenția Relații Funciare și Cadastru, Ministerul Finanțelor și Simion Mititelu, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Simion Mititelu împotriva Guvernului Republicii Moldova, Agenției Relații Funciare și Cadastru și intervenientului accesoriu Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” cu privire la repararea prejudiciului material, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 mai 2013, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Ministerul Finanțelor și Simion Mititelu și menținută hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 22 octombrie 2012, prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă:

La 22 ianuarie 2008, Simion Mititelu a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Agenției Cadastru, Geodezie și Resurse Funciare, Guvernului Republicii Moldova și intervenientului accesoriu Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” cu privire la repararea prejudiciului cauzat.

În motivarea acțiunii reclamantul Simion Mititelu a invocat că conform Hotărîrii Guvernului nr.1417 din 21 decembrie 2004, art.8 Codul funciar, art.4 Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică, Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” i s-a atribuit în folosință 69,57 ha de teren în hotarele orașelului Sîngera ce constituie proprietate privată.

Prin procesul-verbal din 18 ianuarie 2005 reprezentanții Guvernului, Agenției Relații Funciare și Cadastru și Primăriei or. Sîngera au stabilit modul de despăgubire în care este indicat că a solicitat să-i fi reparat prejudiciul prin acordarea unui teren cu suprafață echivalentă celui expropriat.

Alocarea terenurilor a fost dispusă prin Hotărîrea Guvernului nr.709 din 25 iunie 2007.

Consideră că a ratat venit, deoarece pe perioada anilor 2005-2007 nu a avut posibilitate să prelucreze terenul și să recolte roadă.

A invocat că în anul 2005 a ratat venit în mărime de 105827 lei (1,12 ha x 143,60 kg x 6,58 lei), pentru anul 2006 - 90463 lei și pentru anul 2007-3901 lei, iar în total a ratat venit în mărime de 200191 lei.

Cere reclamantul Simion Mititelu încasarea venitului ratat în mărime de 200191 lei și cheltuielilor judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 03 aprilie 2008 acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 01 octombrie 2008 apelul declarat de Simion Mititelu a fost admis, hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 03 aprilie 2008 casată, cu restituirea pricinii spre rejudecare în prima instanță.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 19 mai 2009 acțiunea a fost admisă. S-a încasat de la Agenția Relații Funciare și Cadastru în beneficiul lui Simion Mititelu suma de 200191 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2009 apelul declarat de Agenția Relații Funciare și Cadastru a fost admis, hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 19 mai 2009 casată și emisă o hotărâre nouă prin care acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 08 septembrie 2010 recursul declarat de către Simion Mititelu a fost admis, casată decizia Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2009 cu restituirea pricinii spre rejudecare în ordine de apel în aceeași instanță.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 05 aprilie 2011 a fost admis apelul declarat de Agenția Relații Funciare și Cadastru, casată hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 19 mai 2009 cu restituirea pricinii spre rejudecare în aceeași instanță de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 22 octombrie 2012 acțiunea lui Simion Mititelu a fost admisă parțial. S-a încasat în beneficiul lui Simion Mititelu din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor suma de 20627,37 lei cu statut de venit ratat în urma exproprierii pentru cauză de utilitate publică.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 mai 2013 apelurile declarate de către Ministerul Finanțelor și Simion Mititelu au fost respinse și a fost menținută hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 22 octombrie 2012.

La 21 iunie 2013, Agenția Relații Funciare și Cadastru a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a cerut admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului, recurentul Agenția Relații Funciare și Cadastru și-a exprimat dezacordul cu decizia instanței de apel deoarece instanța judecătorească a aplicat eronat normele de drept material și anume conform art. 14 și art. 610 alin. (2) Codul civil venitul ratat este acel venit care ar fi fost posibil în condițiile unui comportament normal din partea autorului prejudiciului în împrejurări normale.

În cazurile de solicitare a reparării prejudiciului fie efectiv, cât și cel care urmează să fie suportat trebuie să fie dovedită legătura cauzală între încălcarea obligațiilor și pagubelor cauzate, precum și mărimea acestora.

Persoana păgubită trebuie să dovedească mărimea beneficiului care nu a fost obținut din cauza încălcării obligației, precum și legătura cauzală între neexecutare și venitul ratat.

La calcularea mărimii venitului ratat important este stabilirea realității acelor venituri, care persoana prejudiciată presupunea că-l va obține în condițiile normale ale circuitului civil. Prin condiții normale ale circuitului civil se înțelege acele condiții tipice de funcționare a pieții, asupra cărora nu influențează circumstanțele invizibile sau împrejurările considerate ca forță majoră (de către S. Mititelu nu a fost dovedit acest fapt).

Venitul ratata constituie lipsa obținerii unor foloase patrimoniale pe care partea vătămată le-ar fi obținut, lipsa de sporire a patrimoniului, deși acesta putea și trebuia să sporească, dacă nu ar fi fost săvârșită fapta ilicită.

Evaluarea despăgubirilor plătite în calitate de venit ratat, se va efectua în dependență de mai multe criterii. Creditorul trebuie să dovedească posibilitatea obiectivă, reală și nu închipuită, a obținerii unor venituri, luând în considerație conjunctura dintre cerere și ofertă pe piața de mărfuri și servicii, concurența, existența resurselor materiale și forței de muncă necesare realizării activității sale productibile, comerciale. Lipsa vreuneia din condițiile enumerate ar avea ca rezultat o simplă coincidență în timp a pierderilor cu micșorarea volumului realizărilor de către creditor, dar nu ratarea unui venit prin vina debitorului.

Devizul despăgubirilor trebuie să fie precis, chibzuit. Se va ține cont de măsurile luate de creditor pentru primirea acestui venit și pregătirile efectuate: contracte de transport, magazinaj, expediție încheiate cu diferiți parteneri etc. Astfel de măsuri din partea intimatului Simion Mititelu nu au fost întreprinse.

Sarcina probațiunii existenței, precum și a mărimii venitului ratat revine creditorului, care trebuie să demonstreze că ar fi putut și trebuit să obțină anume venituri. Consideră că din partea lui Simion Mititelu nu a fost demonstrat o astfel de probațiune.

A mai menționat că Simion Mititelu n-a prezentat nici o probă ce ar confirma cheltuielile suportate în legătură cu prelucrarea terenului în anul respectiv și venitul ratat pentru perioada anului 2005, deoarece terenul a fost procurat în aceeași lună când a început procedura de expropriere și nu a fost recultivat cu careva culturi agricole., astfel instanțele de judecată nu erau în drept să calculeze venitul ratat.

La 25 iulie 2013, Ministerul Finanțelor a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerând admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

Recurentul Ministerul Finanțelor în motivarea recursului a indicat că consideră hotărârile judecătorești contestate neîntemeiate și ilegale, iar în susținerea aceste teze invocă că nu au fost constatata și elucidate pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, pe care prima instanță și instanța de apel le consideră constatate nu au fost dovedite cu probe veridice și pertinente, normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

Consideră că instanțele de judecată neîntemeiat a admis acțiunea reclamantului în mărime de 20627 lei cu titlu de prejudiciu material deoarece statul în persoana Ministerului Finanțelor poate să repare prejudiciul cauzat numai în cazurile prevăzute expres de lege, adică conform art. 53 din Constituția Republicii Moldova, Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, ale

procuraturii și instanțelor judecătorești, art. 1405 Codul civil și Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Astfel, consideră că pretențiile intimatului Simion Mititelu referitor la recuperarea venitului ratat în urma exproprierii pământului agricol nu se încadrează în nici unul din cazurile enumerate mai sus, iar Ministerul Finanțelor nu poate participa în acest proces deoarece litigiul dat nu face parte din categoria litigiilor enumerate mai sus.

De asemenea consideră neîntemeiate hotărârile judecătorești referitor la adjudecarea în beneficiul reclamantului a prejudiciului material în suma de 20627 lei cu titlu de venit ratat de pe terenul agricol care a fost expropriat prin Hotărârea Guvernului nr. 1417 din 21 decembrie 2004 ca neîntemeiate, iar suma acordată este evaluată la întâmplare fără careva probe pertinente.

Mai menționează că un alt temei de atac a hotărârilor nominalizate este faptul că din materialele cauzei se constată faptul că terenul agricol a fost expropriat, a fost achiziționat de către Simion Mititelu prin contractul de vânzare-cumpărare din 15 decembrie 2004 în aceeași lună în care a început procedura de expropriere și la momentul dat terenul agricol nu era cultivat cu careva culturi agricole, iar reclamantul nu a prezentat probe în susținerea faptului apariției venitului nerealizat în mărime de 20627,37 lei, fapt confirmat și prin procesul –verbal din 18 iunie 2005.

În acest context consideră că instanțele de judecată nu au luat în considerație faptul că reclamantul nu a prezentat probe în sensul art. 118, 121 și 122 CPC, care ar demonstra faptul că în cazul în care nu ar fi fost expropriat de terenul agricol ar fi avut posibilitatea reală să obțină venit ratat cât și a mărimii cheltuielilor pentru exploatarea terenului îi revine reclamantului, care trebuie să demonstreze că ar fi putut avea anumite venituri.

În final, consideră că instanțele de judecată nu au ținut cont de prevederile art. 610 alin. (2) Codul civil cât și de prevederile art. 97 Codul funciar. În speță, prin Hotărârea Guvernului nr. 1417 din 21 decembrie 2004 a fost atribuită în folosință ÎS „Calea Ferată din Moldova” terenuri agricole din proprietatea privată pentru construcția căii ferate Revaca-Căinari. Astfel, Ministerul Finanțelor consideră că recuperarea prejudiciului trebuie să fie efectuată de către ÎS „Calea Ferată din Moldova”.

La 12 august 2013, Simion Mititelu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerând admiterea acestuia, casarea hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului Simion Mititelu a invocat că instanțele de judecată în mod eronat au interpretat legea în ceea ce privește aprecierea venitului ratat și nu au ținut cont nici de argumentele Curții Supreme de Justiție invocate în decizia din 08 septembrie 2010 prin care curtea a constatat că suma de 200191 lei ar fi una rezonabilă calculată, însă a indicat instanțelor ierarhic inferioare că urmează a fi stabilite care ar fi cheltuielile și care este mărimea venitului, astfel a prezentat în dovedirea faptului dat probe concludente cărora instanțele nu le-a dat aprecierea cuvenită.

Prin referința depusă de Agenția Relații Funciare și Cadastru la 11 noiembrie 2013 a indicat că susține integral recursul declarat de Ministerul Finanțelor.

Prin referința depusă de Guvernul Republicii Moldova la 27 noiembrie 2013 a solicitat respingerea recursului declarat de către Simion Mititelu și admiterea recursului declarat de către Ministerul Finanțelor.

Prin referința depusă de Simion Mititelu la 06 decembrie 2013, ultimul a solicitat declararea recursurilor declarate de către Agenția Relații Funciare și Cadastru și Ministerul Finanțelor ca fiind inadmisibile.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate sunt inadmisibile din următoarele considerente.

Din materialele dosarului rezultă că recurentul Agenția Relații Funciare și Cadastru nu a utilizat calea apelului, dar a contestat decizia instanței de apel cu recurs.

În conformitate cu art. 433 lit. c) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare.

Iar, în conformitate cu art. 429 al. (4) CPC, nu pot fi atacate cu recurs deciziile nici hotărârile în a căror privință persoanele indicate la art. 430 nu au folosit calea de apel, din moment ce legea prevede această cale de atac.

Prin urmare, Agenția Relații Funciare și Cadastru nu a utilizat calea ordinară – apelul și nu este în drept să declare recurs.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că Agenția Relații Funciare și Cadastru a contestat decizia instanței de apel fără a folosi calea apelului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul Agenția Relații Funciare și Cadastru ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute la art. 432 alin. (2), (3), (4) CPC.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) prevede că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3), (4) CPC.

Totodată, reieșind din prevederile normelor de drept procedural enunțate Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de către Ministerul

Finanțelor și Simion Mititelu nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recursurile declarate de Ministerul Finanțelor și Simion Mititelu nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Codul de procedură civilă.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că atât instanța de apel, cât și prima instanță au examinat pricina sub toate aspectele, au verificat și au apreciat corect probele prezentate și au aplicat corect normele de drept material, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către Agenția Relații Funciare și Cadastru, Ministerul Finanțelor și Simion Mititelu ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursurile declarate de către Agenția Relații Funciare și Cadastru, Ministerul Finanțelor și Simion Mititelu se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă

Iuliana Oprea

Ion Corolevschi